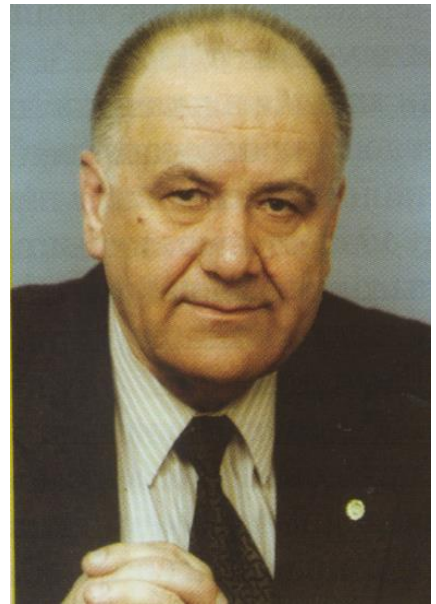

ЛІСОВИЙ

Михайло
Павлович

Вчений у галузі фітопатології, генетики, імунології та захисту рослин, керівник фундаментальних та прикладних досліджень з імунітету рослин до хвороб, створення стійких до фітопатогенів сортів і гібридів сільськогосподарських культур. Доктор біологічних наук, професор, академік НААН (1990)

Михайло Павлович Лісовий – талановитий науковець, агроном за фахом, видатний мікробіолог. Він очолив одну з найскладніших галузей сільськогосподарської науки – захист рослин. У нашій країні захист рослин за кілька десятиріч за його керівництва було піднесено на рівень найсучаснішої провідної науки.

Народився М. П. Лісовий 4 січня 1935 р. в с. Коврай-ІІ Золотоніського району Черкаської області. У 1959 р. закінчив агрономічний факультет Української сільськогосподарської академії. Упродовж 1959-1961 рр. – завідувач фітопатологічної дільниці кафедри фітопатології Української сільськогосподарської академії в учгоспі «Митниця».

Понад 50 років (з 1961 р. й донині) трудова та науково-організаційна діяльність ученого пов'язана з Інститутом захисту рослин Національної академії аграрних наук України: 1961-1964 рр. – аспірант (науковий керівник – відомий фітопатолог В. П. Пересипкін); 1964-1986 рр. – молодший науковий співробітник, завідувач відділу фітопатології; 1965-2012 рр. – завідувач заснованої ним лабораторії імунітету сільськогосподарських рослин до хвороб; 1986-2003 рр. – директор; 2003-2011 рр. – радник дирекції; з 2012 р. – головний науковий співробітник лабораторії імунітету сільськогосподарських рослин до хвороб.

У 1964 р. в Українській сільськогосподарській академії М. П. Лісовий захистив кандидатську дисертацію на тему: «Хімічні засоби боротьби з пероноспорозом тютюну в закритому та відкритому ґрунті СРСР». За розробку заходів боротьби з пероноспорозом тютюну був нагороджений золотою медаллю Виставки досягнень народного господарства СРСР. У 1976 р. президентом Шведської академії аграрних наук нагороджений срібною медаллю Карла Ліннея. В 1979 р. у Всесоюзному інституті захисту рослин захистив докторську дисертацію на тему: «Особливості паразитизму *Puccinia triticina* Eriks. та закономірності успадкування імунологічних реакцій пшениці до патогена».

Основні напрями наукових досліджень М. П. Лісового – це теоретичні та методологічні основи імунітету рослин; вивчення генетичних і фізіологічних факторів імунітету для обґрунтування принципів і методів селекції на стійкість; вивчення структури вірулентності популяцій різних збудників хвороб рослин; ідентифікація генів вірулентності збудників хвороб; ідентифікація генів стійкості рослин; теоретична розробка створення сортів сільськогосподарських культур із груповою стійкістю проти шкідливих організмів з використанням методів клітинної біології. Практичні розробки: методи створення комплексних штучних інфекційних фонів; експрес-методи оцінки і добору форм рослин із груповою стійкістю проти збудників хвороб; методика ізоляції генів стійкості пшениці проти збудників бурої іржі та борошнистої роси; створено банки генів стійкості; виведено

сумісно з Миронівським інститутом пшениці імені В. М. Ремесла НААН, Інститутом рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, Сквирською дослідною станцією Інституту овочівництва і баштанництва НААН сорти пшениці (Деметра, Економка, Миронівська сторічна), гібриди соняшнику (Кий), огірка (Сквирський 1/27 F₁), що характеризуються стійкістю проти збудників хвороб.

Протягом 1986-2003 рр. М. П. Лісовий був членом правління Європейської і Середземноморської організації із вивчення іржастих хвороб зернових культур. Нині є членом Міжнародної організації з біологічного захисту рослин. Налагодив творчі зв'язки з науковими установами 14 провідних країн, серед яких Великобританія, Канада, США, Німеччина, Нідерланди, Китай, Японія, Індія, Ізраїль, Туреччина, Іспанія, Фінляндія, Італія, Данія.

Упродовж 1991-1996 рр. – академік-секретар Відділення рослинництва Української академії аграрних наук; 1991-2004 рр. – член редколегії журналу «Archives of Phitopathology and Plant Protection». Нині є членом редколегії журналу «Вісник аграрної науки», міжвідомчого тематичного наукового збірника «Захист і карантин рослин» та заступником головного редактора журналу «Карантин і захист рослин». Бере активну участь у підготовці та атестації наукових кадрів. Член спеціалізованої вченої ради в Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Наукові надбання М. П. Лісового – це понад 300 наукових праць, із яких 30 у зарубіжних журналах, 5 монографій, підручник для аграрних вищих навчальних закладів «Імунітет рослин», 7 методичних вказівок, 5 авторських свідоцтв. Ним підготовлено 30 кандидатів та 5 докторів наук і тим самим створено наукову школу імунологів в Україні.

М. П. Лісовий – зарубіжний член Польської академії наук (2000) та Російської академії сільськогосподарських наук (1998), Лауреат Державної премії України (1992), заслужений діяч науки і техніки України (1998).

Петренкова В. П.,
Боровська І. Ю.